

פרשת וארא תשפ"ב

שלושה פעמים אנו מוצאים את המספר 'עשר' כמוטיב מרכזי: בעשרה מאמרות נברא העולם, עשר המכות, עשרת הדיברות.

מה מאחד ביניהם? ווארט נוקב הטבול בדשן בית מדרשו של החידושי הרי"ם מגור זי"ע מאיר ואומר כי כך היא הדרך לעבודת השם! הקב"ה ברא את העולם בצמצום אחר צמצום, עשרה הסתרות וצמצומים ברא הקב"ה בעולמו, כל טבע וכל 'מושג' הוא צמצום שברא הקב"ה בעולמו על מנת שנגלה אותו ואת מלכותו, כלומר להפוך את עשרה מאמרות והסתרות אלו לעשרת הדיברות! אך, אבוי, הדרך להפוך את אותם עשרה הסתרות לעשרת הדיברות, היא רק דרך 'עשרה מכות'...

רעיון זה הביא הרבי שליט"א השבוע בקידושא רבא בצפרא דשבתא, ופתח את עינינו להבין מה בא הווארט הזה להדריך אותנו במסע החיים התמידי.

לכאורה, אם צדקו דבריו של החידושי הרי"ם שהדרך לגלות את עשרת הדיברות בתוך אותם עשרה מאמרות שנברא העולם הוא רק ע"י עשרת המכות, אם כך איך זה שפרעה הרשע שעבר את עשרת המכות בהידור רב, לא הצליח להגיע לעשרת הדיברות, ודוקא היהודים שצפו בחיך איך המצריים שנואי נפשם נאנקים בעול המכות, דוקא הם אלו שזכו להגיע לעשרת הדיברות?!

על מנת להבין זאת עלינו לעקוב אחרי הטעויות של פרעה והמצריים ולנסות לא לחקות אותם שוב... על מנת שלא לשוב על טעויותיו אנו צריכים לאמץ את שיטת עם עולם ב"ציאת מצרים" ולא להיסחף אחרי התנהגותו הקלוקלת של פרעה שגם חטף את המכות, וגם לא הגיע איתם לעשרת הדיברות...

פרעה הסכל לא הצליח להפנים כי עשרת המכות באו במטרה לגלות לו את אפסיותו הנצחית, הם באו רק לגלות את פרצופו האמיתי כי לא אלוקים הוא ואפילו לא מלאך... ואם נרצה אז אפילו לא מלך... במקום להפנים כי אמירותיו המטופשות בסגנון "היאור יאורי" ו"מי זה הוי"ה אשר אשמע בקולו" ושאר "פניניו" הם לא רק טעות אלא גם טפשנות. במקום להבין זאת ולהסכים סוף סוף כי יש אלוקים אדירים בארץ אשר ברצונו ממליך את פרעה על ישראל ובצונו הופך אותו ללהג וקלס ננס המסתובב עם פיג'מה באמצע הלילה... תמורת להבין סוף סוף את הסכנה שלו עצמו, ולהתחנן לאלוקי השמים "אנא הצל אותי מדמיון הכח המגוחך שלי, ועזור לי אבא יקר להבין כי אתה הוא הנותן כח לעשות חיל, ומידך הכל, ולולי תעזור לי ודאי אפול שוב למלתעות השטויות שלי"... במקום זאת הוא שוב ושוב "משיב אש למקור הירי"... הוא בטוח כי המכה זה משהו חולף וזמני ועוד רגע קט הוא שוב יהפוך לאליל... ולא סתם אליל, כעת הוא גם יהיה "קדוש מעונה"...

הרי כל ילד שואל את עצמו: מה עובר עליו על פרעה?! הוא לא רואה מה קרה לו בתקופה האחרונה? ארצו שהיתה ערוות הארץ הפכה למדינה מוכת אסון, "מדינה אדומה" בלקסיקון החדש שהתפתח בזמנו... הוא לא רואה מה הוא עצמו חווה? וכי היה לו טוב לשתות כל בוקר כוס דם סרוח במקום ספל קפה טורקי מהביל?!! וכי הוא נהנה לבלוע צפרדעים יחד עם מנת הבורגר שלו? השיתוק שאחז בו במכת חושך היה לו נחמד?? למה הוא לא 'קולט את הרעיון' ועוזב כבר את עם ישראל לנפשם, מה ראה הגוף השממן הזה לצאת ולרדוף אחרי בני ישראל גם אחרי שהוא חטף את כל המכות הנוראיות הללו ואחרי שכבר רץ עם כתונת הלילה הצבעונית שלו והתחנן בגרון ניחר למשה רבינו שיועילו נא בני ישראל לעזוב כבר את ארצו...

מה ראה המלך הנבל לשטות זו לא ללמוד מעשרת המכות??

אלא זוהי דרכו של פרעה, זוהי דרכו של הפרעה הקטן שמסתתר לכל אחד מאיתנו, הלא הוא היצר הרע, לראות בכל מכה משהו נקודתי, אולי הוא מסכים אפילו לשנכע את האדם להפטיר ברגש "כפרת עוונות", אולי הוא מסכים שהאדם יתחיל לחפש קברים וסגולות בעת שנוחתת עליו מכה ממרום, שיתחיל לנבור בנפשו אם המכה עומדת בתקן "שכר ועונש"... אבל המלך זקן וכסיל מצליח בכך שהעיקר חסר מהספר, ללמוד את האפסיות שלנו, לגלות כי אמנם אבא יקר בשמים שלח לנו "מכה קלה בכנף", אבל זה היה מאהבתו אותנו, לבל נשכח אותו, לבל נחשוב כאילו אנו מסתדרים בלעדיו.

אילו נצליח להפנים את זה, או אז ודאי שנזכה דרך עשרת המכות לגלות את עשרת הדיברות בתוך עשרה הסתרות שהעולם נברא בהם!!!

ולא, לאו דוקא מכת דם צפרדע וערוב, לא צריך דוקא מכות שרבי יהודה היה נותן בהם סימנים. לא ולא, גם אם הגענו הביתה וארוחת הערב לא היתה מוכנה לטעמינו זו גם מכה שהקב"ה מבקש להביא אותנו דרך זה לעשרת הדברות... רק נשמור על שיווי משקל רק "נאחז ראש" ולא נפספס את הרגע המכריע הזה... חבל שיצטרכו ל'שכלל' את המכות על מנת שנסכים להפנים...

וכאן הוסיף הרבי נדבך נוסף, גם לאחר שכבר עברנו את עשרת המכות בהצלחה, גם לאחר שב"ה זכינו להפנים את ה"דרך" שהרבי מנחיל לנו זה עשרות שנים, וכבר הגענו לאיזה "השגה" רוחנית לחיות נכון את המכות, לגלות את עשרת הדיברות בתוך עשרת ההסתרות, גם לאחר כל זאת חובה עלינו לזכור כי אין זה בכוחנו וחוכמתינו, עלינו לזכור לתלות שלט ענק ומאיר עינים "סכנה"!!!

הסכנה טרם חלפה!!!

בל נהיה כפרעה שאחרי ששילח את ישראל מארצו התרווח על הכורסא והפטיר "הא, ב"ה אני כבר יודע את ה'דרך', עובדה, עמדתי בנסיון ושלחתי את ישראל לנפשם..."

גם לאחר עמידה בכל עשרת המכות, והפיכת כולם לעשרות הדיברות, מחויבים אנו לעמוד ברטט ולרעוד על נפשינו... כי לולי עזרתך לי כמעט שכנה דומה נפשי... עלינו להמשיך ולדעת כי גם תחושת הסכנה אין היא מכוחנו, גם זה מתנת שמים היא, ואם הקב"ה יעזוב אותנו רגע אחד לא רק שלא נסכים לחיות את הסכנה, אלא עוד נהיה גרועים יותר מפרעה... זה תמיד יכול להתפיע אותנו מכיוון שונה שלא חשבנו עליו, ואז אם לא נחיה את הפחד התמידי לא נהיה ערוכים לקראתו...

יוחנן כהן גדול שימש שמונים שנה בכהונה!!! מי ישווה לו?! לא היה כהן מכובד ממנו בכל הארץ, אך אז הוא הפך לצדוקי... (ברכות כט, א).

וכי זה לא קרה על מנת להיות לנו לדורות עולם כתמרור אזרה זועק "אל תאמין בעצמך עד יום מותך"!!! אל תחשוב בשאננות כי יש לך כבר את המהלך, ומעתה אתה 'מסודר', כי לא היא! (ראה גאולת ישראל אות י"ט בשם הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע שהסביר כי טעותו של יוחנן היתה שלאחר שמונים שנה הוא הפך בעיני עצמו לזכאי וצדיק והוא טעה לחשוב שהוא כבר "מובטח" לפני המקום)...

הגמרא (ברכות סא, ב) מספרת על רבי עקיבא שהיו מסרקים את גופו במסרקות של ברזל, ומוצאים אותו לגיא ההריגה על קידוש השם, אמרו לו תלמידיו עד כאן, אמר להם רבי עקיבא "כל ימי הייתי מצטער על הפסוק הזה, בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך, מתי יבוא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו"...

בפשטות הכוונה שרבי עקיבא חיפש כל חייו שיבוא לידי הזכות להיעקד ולעלות על מזבח מקדשי השם, אך הרבי ביאר לנו פשט חדש ועמוק יותר, וכה הסביר רבי אשר זצוק"ל, רבי עקיבא מעיד ואומר כל חייו הייתי מצטער שמא יבוא לידי ומי יודע אם אקיימנו... רבי עקיבא לא האמין בעצמו עד יום מותו, כל חייו מקשה אחת של רוחניות צרופה, של דבקות עילאית, אך הוא הצליח לשמור את תחושת הסכנה התמידית כי לולי הקב"ה עזרו אינו יכול לו... הוא הצליח להבין כי גם תחושת הסכנה מאיתו יתברך שמו...

רבותי, אנחנו באמת מקבלים מהרבי אורחות חיים, הוא סולל לנו בסייעתא דשמיא דרך ברורה ובהירה, הרבי שליט"א אמנם מלמד אותנו לראות בעין אחרת את אירועי החיים, את הנפילות ואת הנסינות, את ההצלחות וההפסדים, מאיר הרבי ברחמי את עינינו לראות בכל הטוב שהקב"ה מרעיף עלינו בכל רגע... אך הוא גם מתחנן אלינו, אל תיתפסו לשאננות, ואל תחיו באשליות, הסכנה קיימת, ובגדול!!!

אשרי אדם מפחד תמיד!!!